

ด่วนที่สุด

ที่ มท 0310.1/ 6875

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
รับที่ 4037
วันที่ 1 ส.ย. 2547 16/31

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอังสวาล์ กทม. 10200

11 มิถุนายน 2547

เรื่อง ขอนำเรื่องร่างหลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอใหม่เข้าสู่ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 11 พฤษภาคม 2547

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. หลักการและเหตุผลการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอใหม่
2. ร่างหลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอใหม่

ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2547 ให้กระทรวงมหาดไทยรับไปพิจารณา กำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอใหม่ให้รัดกุมยิ่งขึ้น แล้วให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป นั้น

กระทรวงมหาดไทย จึงขอนำเรื่องร่างหลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอใหม่ ที่คณะกรรมการพิจารณาดังกิ่งอำเภอและอำเภอเห็นชอบแล้ว เข้าสู่ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีพิจารณาในโอกาสต่อไป โดยมีรายละเอียดของเรื่องนี้ปรากฏตามเอกสารนำเรียนมาด้วยพร้อมนี้ ทั้งนี้ ได้นำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีอีกทางหนึ่งด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายโกศล พลกุล)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการปกครองท้องถิ่น

โทร. 0-2222-9888 ต่อ 105

โทรสาร 0-2222-9888 ต่อ 403, 404

เรื่องที่กระทรวงมหาดไทย เสนอนำเข้าสู่การประชุมคณะรัฐมนตรี
เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอใหม่ พ.ศ. 2547

ความเป็นมา

ในคราวการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2547 ที่ผ่านมาคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ

1. อนุมัติหลักการร่างพระราชกฤษฎีกาตั้งอำเภอกรงปินัง พ.ศ. ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ และส่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว ดำเนินการต่อไปได้

2. ให้กระทรวงมหาดไทยรับข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีไปพิจารณาด้วยกล่าวคือ โดยที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2539 และวันที่ 7 กรกฎาคม 2541 เรื่อง การจัดตั้งอำเภอและกิ่งอำเภอ ให้ระงับการจัดตั้งอำเภอและกิ่งอำเภอใหม่ แต่หากมีความจำเป็นทางเศรษฐกิจและการเมืองการปกครองเป็นพิเศษให้กระทรวงมหาดไทยเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาจัดตั้งเป็นกรณี ๆ ไปนั้น

เนื่องจากปัจจุบันสถานการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครอง ประกอบกับปัจจุบันยังมีกิ่งอำเภอเหลืออยู่ จึงให้กระทรวงมหาดไทยรับไปพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอใหม่ให้รัดกุมยิ่งขึ้น แล้วให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป ทั้งนี้ หากการจัดตั้งกิ่งอำเภอหรืออำเภอดังกล่าว มีพื้นที่คาบเกี่ยวระหว่างจังหวัดหรืออำเภอ และถ้าเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่แล้ว ประชาชนจะได้รับความสะดวกในด้านต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น ก็ให้พิจารณาด้วย

จากมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว กระทรวงมหาดไทย โดยคณะกรรมการพิจารณาตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอ ได้เรียนเชิญผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้แทนสำนักงานประมาณ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผู้แทนกระทรวงกลาโหม กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และผู้แทนกรมในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ประชุมเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอใหม่ เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2547 เพื่อนำผลจากการประชุมเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาในโอกาสต่อไป โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

หลักการและเหตุผล

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่ในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข แก่ประชาชน ทั้งภารกิจในการดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยภายใน การรักษาความมั่นคงภายใน ฝ่ายพลเรือน การอำนวยความสะดวกให้แก่ราษฎร การพัฒนาท้องถิ่นท้องที่ การปฏิบัติงานตามนโยบายของรัฐบาล ตลอดจนการบริการประชาชนในด้านต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่ความมั่นคงสงบสุขและประโยชน์สุขของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน และสังคม

การปฏิบัติหน้าที่ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย มีส่วนราชการในสังกัดที่รับผิดชอบการปฏิบัติหน้าที่ข้างต้นในภูมิภาค ได้แก่ กิ่งอำเภอ อำเภอ และที่ทำการปกครองจังหวัด ตลอดจนกำนัน

/ผู้ใหญ่บ้าน.....

ผู้ใหญ่บ้าน และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ในระดับอำเภอ ซึ่งครอบคลุมและใกล้ชิดประชาชนส่วนใหญ่ทั้งในเขตเมืองและชนบท ซึ่งเป็นชุมชนสังคมฐานรากของประเทศ

กรมการปกครองได้ยึดนโยบายสำคัญที่จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของกิ่งอำเภอ อำเภอ สามารถดูแล และให้บริการประชาชนได้อย่างทั่วถึง ให้ประชาชนมีความอุ่นใจและมีหน่วยงานของรัฐช่วยดูแลประชาชนอย่างใกล้ชิด ตลอดจนการบริการประชาชนเพื่อให้ได้รับความพึงพอใจสูงสุด

ดังนั้น จากหลักการดังกล่าว กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย จึงได้มีการตั้งกิ่งอำเภอ การยกฐานะกิ่งอำเภอเป็นอำเภอ หรือตั้งอำเภอขึ้นใหม่อย่างต่อเนื่อง จนในห้วงปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจ รัฐบาลในขณะนั้นและปัจจุบันได้พยายามแก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ในหลายมาตรการทั้งการลดค่าใช้จ่ายภาครัฐ การลดหรือจำกัดขนาดบุคลากรภาครัฐ ซึ่งจากผลของวิกฤตเศรษฐกิจดังกล่าว กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย จึงได้ระงับการตั้งกิ่งอำเภอ และการตั้งอำเภอใหม่ ให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2541

อย่างไรก็ตามคณะรัฐมนตรีก็ได้มีมติเห็นชอบให้กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ตั้งอำเภอขึ้นใหม่ในโอกาสสำคัญของชาติ เช่น การตั้งอำเภอเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระเจ้าลูกเธอ ในองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว การตั้งอำเภอเฉลิมพระเกียรติในโอกาสครองราชครบ 50 ปี ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นต้น

ปัจจุบันรัฐบาลได้แก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจของชาติจนประสบผลสำเร็จ สามารถใช้หนี้ต่างประเทศได้ครบถ้วน เศรษฐกิจของประเทศขยายตัวไม่น้อยกว่าร้อยละ 7 ฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศและประชาชนดีขึ้นเป็นลำดับ เงินสำรองภายในประเทศเพิ่มสูงขึ้นจนแข็งแกร่ง ทำให้รัฐบาลสามารถจัดทำงบประมาณแบบสมดุลได้ในปี 2548 เป็นปีแรก

ในขณะเดียวกันรัฐบาลก็มีนโยบายที่จะดูแลความเป็นอยู่ของประชาชน และแก้ไขปัญหาของประชาชนให้ทั่วถึง เช่น กรณีนโยบายการแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจนเชิงบูรณาการ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับฐานรากของประเทศ ให้ได้ภายในระยะเวลา 6 ปี นโยบายการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด มีความมุ่งหมายเพื่อขจัดปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดที่บั่นทอนคนในสังคมให้หมดสิ้นไป รวมทั้งนโยบายการปราบปรามผู้มีอิทธิพลที่บ่อนทำลายความสงบสุขของสังคมเป็นบ่อเกิดของอาชญากรรมต่าง ๆ รวมถึงการบริการจากภาครัฐที่มุ่งเน้นให้ประชาชนได้รับบริการที่ดี มีความใกล้ชิด ลดค่าใช้จ่าย และประชาชนได้รับความพึงพอใจจากบริการของรัฐ

ดังนั้น จากการที่ภาวะเศรษฐกิจของประเทศที่ดีขึ้นเป็นลำดับ กอปรกับนโยบายของรัฐที่ต้องการแก้ไขปัญหาของประชาชนในภูมิภาคที่เป็นรากฐานของสังคมไทย ตลอดจนการขยายการบริการของรัฐไปสู่ประชาชนในทุกพื้นที่ทุกหมู่เหล่าอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน จึงเป็นโอกาสที่ดี แม้ว่าจะทำให้เกิดค่าใช้จ่ายภาครัฐขึ้นบ้าง แต่ก็เห็นว่าเป็นความคุ้มค่า โดยคำนึงถึงประโยชน์สุขที่ประชาชนจะได้รับ และต่อการแก้ไขปัญหาของประชาชน ทั้งนี้ ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากการตั้งกิ่งอำเภอ/อำเภอ ประกอบด้วย

1. จะเป็นการกระจายการบริหารจัดการภาครัฐ ให้เข้าถึงประชาชนได้อย่างใกล้ชิด และการดูแลปกป้องรักษาประชาชนได้อย่างทั่วถึง สามารถแก้ไขปัญหาสำคัญของชาติ และประชาชนได้อย่างรวดเร็ว เพราะมีหน่วยงานของรัฐอยู่ใกล้ชิดประชาชนมากขึ้น

/2. ประชาชน.....

2. ประชาชนได้รับความสะดวก ประหยัดทั้งเวลาและค่าใช้จ่าย จากการบริการประชาชนของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดความพึงพอใจ และเชื่อมั่นศรัทธาในการบริหารงานของรัฐบาล

3. ก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากในพื้นที่ที่เป็นกิ่งอำเภอหรืออำเภอ ประชาชนหรือภาคเอกชน มีความเชื่อมั่นในการผลิต และการลงทุน การพัฒนาสังคมชุมชนมีความต่อเนื่อง

4. ประชาชนได้รับประโยชน์จากการดำเนินนโยบายของรัฐบาลผ่านหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่

หลักเกณฑ์การตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอ

หลักเกณฑ์การตั้งกิ่งอำเภอ

1. มีราษฎรไม่น้อยกว่า 10,000 คน
2. มีตำบลไม่น้อยกว่า 3 ตำบล โดยอำเภอเดิมต้องมีตำบลเหลือไม่น้อยกว่า 5 ตำบล
3. ที่ว่าการอำเภอเดิมและที่ว่าการกิ่งอำเภอใหม่ ควรมีระยะทางไม่น้อยกว่า 20 กิโลเมตร
ทั้งนี้ ให้ใช้ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) และข้อเท็จจริงจากการสำรวจของจังหวัดนำมาประกอบการพิจารณา

4. ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาตำบลหรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด

หลักเกณฑ์การตั้งอำเภอ

1. เป็นกิ่งอำเภอมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี
2. ประชากร 15,000 คนขึ้นไป
3. มีตำบลไม่น้อยกว่า 3 ตำบล
4. ที่ว่าการอำเภอเดิมและที่ว่าการอำเภอใหม่ ควรมีระยะทางไม่น้อยกว่า 20 กิโลเมตร
ทั้งนี้ ให้ใช้ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) และข้อเท็จจริงจากการสำรวจของจังหวัดนำมาประกอบการพิจารณา

5. ต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดและสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

โดยหลักเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น ยึดหลักเหตุผลด้านการอำนวยความสะดวกต่อการบริการประชาชนให้มีประสิทธิภาพทั่วถึง และเท่าเทียมกัน

หากการพิจารณาตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอ ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ข้างต้น แต่มีเหตุผลความจำเป็นพิเศษทางภูมิประเทศ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครอง เช่น เป็นพื้นที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว พื้นที่ความมั่นคง พื้นที่ชายแดน พื้นที่ที่มีโครงการพระราชดำริ ฯลฯ ให้กระทรวงมหาดไทยเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาตั้งกิ่งอำเภอหรืออำเภอเป็นกรณีไป

ทั้งนี้ คณะรัฐมนตรีอาจมีมติเพิ่มเติมตามความจำเป็น เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายด้านอัตรากำลังและงบประมาณ ตามสภาพการณ์ของประเทศ แต่เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนได้

กระทรวงมหาดไทย จึงขอเสนอเรื่องหลักเกณฑ์การตั้งกิ่งอำเภอ/อำเภอข้างต้น เพื่อคณะรัฐมนตรีได้กรุณาพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป

ร่างหลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอ

1. หลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอ

- 1) มีราษฎรไม่น้อยกว่า 10,000 คน
- 2) มีตำบลไม่น้อยกว่า 3 ตำบล โดยอำเภอเดิมต้องมีตำบลเหลือไม่น้อยกว่า 5 ตำบล
- 3) ที่ว่าการอำเภอเดิมและที่ว่าการกิ่งอำเภอใหม่ ควรมีระยะทางไม่น้อยกว่า 20 ก.ม. ทั้งนี้ให้ใช้ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) และข้อเท็จจริงจากการสำรวจของจังหวัดนำมาประกอบการพิจารณา
- 4) ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาตำบลหรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด

2. หลักเกณฑ์การจัดตั้งอำเภอ

- 1) เป็นกิ่งอำเภอมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี
- 2) ประชากร 15,000 คนขึ้นไป
- 3) มีตำบลไม่น้อยกว่า 3 ตำบล
- 4) ที่ว่าการอำเภอเดิม และที่ว่าการอำเภอใหม่ควรมีระยะทางไม่น้อยกว่า 20 ก.ม. ทั้งนี้ให้ใช้ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) และข้อเท็จจริงจากการสำรวจของจังหวัดนำมาประกอบการพิจารณา
- 5) ต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด และสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

โดยหลักเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น ยึดหลักเหตุผลด้านการอำนวยความสะดวกต่อการบริการประชาชนให้มีประสิทธิภาพทั่วถึง และเท่าเทียมกัน

หากการพิจารณาตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอ ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ข้างต้น แต่มีเหตุผลความจำเป็นพิเศษทางภูมิประเทศ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครอง เช่น 1) พื้นที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว 2) พื้นที่ความมั่นคง 3) พื้นที่ชายแดน 4) พื้นที่ที่มีโครงการพระราชดำริ ฯลฯ ให้กระทรวงมหาดไทย เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาตั้งเป็นกรณีไป

ทั้งนี้ คณะรัฐมนตรีอาจมีมติเพิ่มเติมตามความจำเป็น เพื่อให้เป็นตามนโยบายด้านอัตรากำลัง และงบประมาณ ตามสภาพการณ์ของประเทศ แต่เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนได้